

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

KONAČNA ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjeva br. 9520/02
Živka i Milivoj DIVJAK
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 16. prosinca 2003. godine u vijeću sastavljenom od

- g. C. L. ROZAKIS, *predsjednik*
- g. P. LORENZEN,
- g. G. BONELLO,
- gđa F. TULKENS,
- gđa N. VAJIĆ,
- g. E. STEINER,
- g. K. HAJIYEV, *suci*
- i. g. S. NIELSEN, *zamjenik tajnika Odjela*

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev koji je podnesen 13. veljače 2002. godine,

uzimajući u obzir očitovanje tužene države i odgovor podnositelja,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva, gđa Živka Divjak i g. Milivoj Divjak, su hrvatski državljani, rođeni 1932., odnosno 1928. godine i žive u Sisku, Hrvatska. Pred Sudom ih zastupa g. Anto Nobilo, odvjetnik iz Zagreba. Tuženu državu zastupa njezina zastupnica, gđa Lidija Lukina Karajković.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta, kako je izneseno od stranaka, može se sažeti kako slijedi.

Dana 8. svibnja 1991. godine zapaljena je kuća podnositelja u Sukošanu, Hrvatska. Dana 1. srpnja 1992. godine kuća je uništena minom koju je postavio nepoznati počinitelj.

Dana 9. svibnja 1995. godine podnositelji su pokrenuli građanski postupak pred Općinskim sudom u Zagrebu, tražeći naknadu štete od Republike Hrvatske.

Dana 17. siječnja 1996. godine Hrvatski Sabor donio je izmjene Zakona o obveznim odnosima kojima se, do donošenja posebnog propisa o toj materiji, prekidaju svi postupci koji se vode radi naknade štete nastale kao posljedica terorističke djelatnosti, i prije donošenja novog propisa naknada štete se ne može tražiti.

Dana 6. prosinca 1999. godine Općinski sud u Zagrebu prekinuo je postupak.

Dana 14. srpnja 2003. godine Hrvatski Sabor donio je Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija, "Narodne novine", br. 117/03 od 23. srpnja 2003.

B. Mjerodavno domaće pravo

Mjerodavni dio Zakona o obveznim odnosima glasi:

Članak 180(1)

Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu

Mjerodavni dio Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", 7/96) glasi:

Članak 1.

U Zakonu o obveznim odnosima ("Narodne novine", br. 53/91, 73/91. i 3/94.) članak 180. briše se

Članak 2.

Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima, prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastaviti će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata.

Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku propisuje:

Članak 212.

"Postupak se prekida:

(6) kada je to propisano posebnim propisom"

Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija iz 2003. godine predviđa, između ostalog, da će Republika Hrvatska nadoknaditi samo štetu nastalu kao posljedica tjelesne povrede, narušenja zdravlja ili smrti. Naknada za svu materijalnu štetu može se tražiti u skladu sa Zakonom o obnovi.

Mjerodavni dio Zakona o obnovi, "Narodne novine", br. 24/96, 54/96, 87/96 i 57/00, predviđa, između ostalog, da će se sredstva za obnovu dodijeliti osobama čija je imovina uništena u ratu. Zahtjev se treba podnijeti Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

PRIGOVOR

Podnositelji prigovaraju da izglasavanje Zakona iz 1996. godine u Saboru predstavlja miješanje u njihovo pravo na pristup sudu i/ili u njihovo pravo na učinkovito sredstvo u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 13. Konvencije.

PRAVO

Podnositelji tvrde da su lišeni prava na pristup sudu i prava na učinkovito pravno sredstvo radi izmjena Zakona o Obveznim odnosima iz 1996. godine zbog kojih im je onemogućeno da dobiju odluku od domaćih sudova o svom odštetnom zahtjevu. Pozivaju se na članak 6. § 1 i članak 13. Konvencije, čiji mjerodavni dijelovi glase kako slijedi:

Članak 6 § 1

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza ...svatko ima pravo da ...neovisni i nepristrani sud... ispita njegov slučaj"

Članak 13.

"Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

a. Vlada kao prvo tvrdi da su podnositelji propustili iscrpiti domaća pravna sredstva, jer nisu podnijeli zahtjev za ispitivanjem ustavnosti zakona o kojem se radi.

Podnositelji tvrde da su druge osobe koje se nalaze u istoj situaciji podnijele takve zahtjeve, no Ustavni sud o njima nije odlučio.

Sud podsjeća da je u sličnim okolnostima, u predmetu Crnojević, smatrao da zahtjev za ispitivanje ustavnosti zakona ne predstavlja pravno sredstvo koje je potrebno iscrpiti (vidi *Crnojević protiv Hrvatske*, (odl.), br. 71614/01, 29. travanj 2003.). Sud ne vidi razloga da odstupi od svoje odluke u ovom predmetu.

Slijedi da prigovor podnositelja ne može biti odbačen zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

b. Vlada nadalje smatra da nije odgovorna za događaje koji su se odigrali prije 5. studenog 1997. kada je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku.

Podnositelji su istaknuli da su lišeni prava na pristup sudu također i nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku.

Sud bilježi da je postupak o kojem se radi, glede građanskog zahtjeva podnositelja za nakandom štete od tužene države, *de facto* prekinut 17. siječnja 1996. godine, iako je Općinski sud u Zagrebu formalno donio odluku o prekidu postupka dana 6. prosinca 1999. godine.

Sud dalje bilježi da podnositelji prigovora da su lišeni prava na pristup sudu najmanje do 14. srpnja 2003. godine kada je donesen novi zakon. Slijedi da je situacija radi koje se prigovara kontinuirana čak i nakon ratifikacije Konvencije od strane Hrvatske, a to je 5. studeni 1997. godine te da Sud stoga ima nadležnost *ratione temporis* za ispitivanje prigovora podnositelja.

c. Podredno, Vlada je pozvala Sud da zaključi da zahtjev ne ukazuje na povredu članka 6. stavka 1. Konvencije. U tom smislu ona je iznijela da su podnositelji imali pravo na pristup sudu, jer su pokrenuli građanski postupak za naknadom štete pred Općinskim sudom u Zagrebu. Činjenica da je sud prekinuo postupak u skladu sa Zakonom iz 1996. nije utjecala na pravo podnositelja na pristup sudu, zato što je postupak prekinut samo privremeno. Nakon što je 23. srpnja 2003. godine donesen novi zakon, podnositelji ponovo imaju pravo na pristup sudu.

Podnositelji smatraju da produljeno razdoblje u kojem su bili onemogućeni da dobiju odluku o svom građanskom zahtjevu pred domaćim sudovima predstavlja povredu prava na pristup sudu. Oni se pozivaju na presudu *Kutić* (vidi *Kutić protiv Hrvatske*, br. 48778/99, ECHR 2002-II).

Glede prigovora prema članku 13., Vlada je ustvrdila da se članak 13. ne primjenjuje na situacije gdje je zahtjev upućen protiv zakona. Štoviše, ona je istaknula da primjena članka 6. stavka 1. Konvencije glede prava podnositelja na pristup sudu isključuje primjenu prava na učinkovito sredstvo na temelju članka 13. zato jer se ne radi o posebnom pitanju u tom pogledu.

Podnositelji su ustrajali da nemaju učinkovito sredstvo u domaćem pravnom poretku kako bi ostvarili svoje pravo na pristup sudu.

Sud smatra da, u svijetlu izlaganja stranaka, ovaj dio zahtjeva postavlja važna činjenična i pravna pitanja prema Konvenciji, o kojima se odluka može donijeti tek nakon ispitivanja merituma. Sud stoga zaključuje da ovaj dio zahtjeva nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Niti jedan drugi temelj za proglašavanje zahtjeva nedopuštenim nije utvrđen.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Proglašava zahtjev dopuštenim, bez prejudiciranja osnovanosti predmeta.

Soren NIELSEN
zamjenik Tajnika

Christos ROZAKIS
Predsjednik